

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 11ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1956

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. **Κωνστ. Ρωμαῖος** ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ **Ἀντωνίου Λιγνοῦ**, ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Τάξεως τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν, συμβάντα τῇ 24 Ἰουνίου καὶ τοῦ **Περικλέους Βιζουκίδου**, ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Τάξεως τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, συμβάντα τῇ 27 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., καὶ ἐξαίρει ἐν συντόμῳ τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον αὐτῶν.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. **Κωνστ. Ρωμαῖος**, παρουσιάζων τὸν Α' τόμον τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Πελοποννησιακά» εἶπε περὶ τῶν περιεχομένων αὐτοῦ.

*

Ὁ κ. **Σπ. Δοντάς** παρουσιάζει τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν σύγγραμμα τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου Παπαδάκη «Παρασιτολογία» καὶ λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ:

Τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Παπαδάκη ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλου τόμου 924 σελίδων, μετὰ 334 εἰκόνων καὶ τριῶν ἐγχρωμῶν πινάκων.

Ἡ Παρασιτολογία εἶναι ἐκ τῶν βασικῶν κλάδων τῆς Γενικῆς Βιολογίας, περιλαμβάνουσα τὴν μελέτην ὀρισμένων κατηγοριῶν κατωτέρων ζωικῶν ὀργανισμῶν καὶ δὴ τῶν *πρωτοζώων*, τῶν *ἐλμίνθων* ἢ *σκωλήκων* καὶ τῶν *ἀρθροπόδων*. Ταῦτα δὲ καλοῦνται γενικῶς Παράσιτα, διότι ζοῦν εἰς βᾶρος ἄλλου ζῶντος ὀργανισμοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνουν τροφήν καὶ κατοικίαν.

Γενικῶς ὁ ὑφιστάμενος τὰ δεινὰ ὀργανισμὸς καλεῖται ξενιστῆς τῶν παρασίτων· οἱ ξενισταὶ δὲ φιλοξενοῦν τὰ παράσιτα, εἴτε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου των, εἴτε μόνον καθ' ὀρισμένον στάδιον τῆς ζωῆς των.

Ἡ μόλυνσις τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν παρασίτων γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους.

1) Ἀπὸ τροφίμα ἢ πόσιμον ὕδωρ, μολυσμένα διὰ παρασίτων, ὅπως εἶναι αἱ ταινίαι, οἱ τριχοκέφαλοι, ἐχινόκοκκοι, ἀσκαρίδες, ὀξύουροι, αἱ ἀμοιβάδες, λάμβλια καὶ ἄλλα.

2) Δι' ἐπαφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μὲ μολυσμένον περιβάλλον (ἔδαφος ἢ ὕδωρ) εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται παράσιτα.

3) Διὰ μέσου τῶν ἀρθροπόδων, τὰ ὁποῖα μεταδίδουν εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰσιτα πού ἔχουν παραλάβει ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ζῷον μολυσμένον.

Τοιαύτη μετάδοσις γίνεται μηχανικῶς ἢ βιολογικῶς. Δηλαδή τὰ ἀρθροπόδα εἶναι εἴτε ξενιστὰι τῶν παρασίτων, τὰ ὁποῖα ἀπλῶς μεταφέρουν εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε φιλοξενοῦν ταῦτα ἐπὶ τινα χρόνον ἐντὸς τοῦ ὄργανισμοῦ των, ὅπου καὶ ὑφίστανται ὄρισμένον κύκλον ἐξελιξέως, κατόπιν τοῦ ὁποίου γίνονται ἱκανὰ πρὸς μετάδοσιν νόσου· ὅπως π.χ. συμβαίνει μὲ τὰ πλασμῶδια — τοὺς ἀνωφελεῖς, λείσμανίας — φλεβοτόμους, τρυπανοσώματα — μυίας, γλωσσίνας κλπ.

4) Ὁ διάμεσος ξενιστῆς χρησιμεύει μόνον εἰς τὴν ἐντὸς αὐτοῦ συμπλήρωσιν ὄρισμένου κύκλου τοῦ παρασίτου, μετὰ τὴν ὁποίαν τοῦτο γίνεται ἱκανὸν νὰ μολύνῃ τὸν ἄνθρωπον, χωρὶς ὁ διάμεσος ξενιστῆς νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου· ὅπως π.χ. συμβαίνει μὲ τὰ σχιστοσώματα καὶ τὰ κογχύλια γλυκέων ὑδάτων, διὰ τῶν ὁποίων τὸ παράσιτον διέρχεται ὑπὸ ὄρισμένης μορφᾶς, ἐξελίσσειται καὶ γίνεται ἐλεύθερον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τότε ὁ ἄνθρωπος μολύνεται, ὅταν τὰ ἀκάλυπτα μέρη τοῦ σώματός του ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ παράσιτον.

Διὰ τῶν ἀρθροπόδων γίνεται μετάδοσις καὶ μικροβίων, διηθητῶν ἰῶν καὶ σπειροχαιτῶν, ὅπως μεταδίδεται δάγγειος ἀπὸ στεγόμυιαν, ὁ τριήμερος πυρετὸς ἀπὸ τὸν φλεβοτόμον, ὁ κίτρινος πυρετὸς ἀπὸ τὴν στεγόμυιαν, ὁ ἐνδημικὸς τῦφος καὶ ἡ πανώλης ἀπὸ τοὺς ψύλλους, ὁ ἐξανθηματικὸς τῦφος καὶ ὁ ὑπόστροφος πυρετὸς ἀπὸ τὶς φθειῖρες κλπ.

Ἐκτενέστερον ἐξετάζονται τὰ παρασιτικά νοσήματα, πού ἐνδιαφέρουν περισσότερο τὴν ἐλληνικὴν ἰατρικὴν· ὅπως εἶναι κυρίως αἱ ἀμοιβάδες καὶ ἀμοιβαδώσεις αἱ ὁποῖαι καταλαμβάνουν 222 σελίδας μετὰ πλουσίας βιβλιογραφίας. Ἀκολουθοῦν τὰ *μαστιγοφόρα* τοῦ ἐντέρου, ἥτοι ἡ λάμβλια, ἡ χειλομάστιξ, τριχομονάς, ἐντερομονάς κλπ., εἶτα τὰ *μαστιγοφόρα* τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἰσθῶν. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐκτίθενται λεπτομερῶς αἱ λείσμανίαι καὶ λείσμανιάσεις μετὰ τῶν νεωτάτων παρατηρήσεων. Τὰ τρυπανοσώματα, αἱ τρυπανοσωμιάσεις καὶ ἡ νόσος τοῦ ὕπνου.

Εἰς τὰ *Σποροζῶα* περιλαμβάνονται, πλὴν ἄλλων, τὰ πλασμῶδια τοῦ ἀνθρώπου, πού προκαλοῦν τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς ἐλονοσίας.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο καταλαμβάνει 130 σελίδας, αἵτινες περιέχουν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν ποικίλων μορφῶν τῆς ἐλονοσίας ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῶν θεραπευτικῶν μέσων καὶ τῶν τρόπων τῆς προφυλάξεως. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο καταλαμβάνει 114 σελίδας μὲ βιβλιογραφίαν ἐκ 328 δημοσιευμάτων.

Περιγράφονται κατόπιν τὰ *κροσσωτὰ* ἢ *ἐγχυματόζωα*, αἱ *ἐλμινθες* ἢ *σκώληκες*, τὰ *σχιστοσώματα*, τὰ *δίστομα*, οἱ *κεστώδεις σκώληκες*, οἱ *ἐχινόκοκκοι*, οἱ *νηματέλμινθες*, αἱ *φιλόριαι*, τὰ *ἀκανθοκέφαλα*, οἱ *ἀνελῖδαι*.

Πολὺν μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔχουν οἱ ἐχινόκοκκοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι μικροὶ σκώληκες τοῦ κυνός. Οἱ κύνες μολύνονται ἀπὸ ἄλλα ζῶα καὶ ἰδίως τὰ πρόβατα, τοὺς βοῦς καὶ τοὺς χοίρους. Ἐχινόκοκκοι εὐρίσκονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ἐχινόκοκκίασις δὲ ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, τὸν Ἴπποκράτη, τὸν Ἀρεταῖον καὶ τὸν Γαληνόν. Εἰς τὴν σημερινὴν δὲ Ἑλλάδα, ὅπου δὲν ὑπάρχει σύστημα ἀποχετεύσεως καὶ ἡ ὕδρευσις εἶναι πολὺ πλημμελής, εἰς δὲ τὴν ὑπαιθρον τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον εἶναι πολὺ χαμηλόν. αἱ μολύνσεις ἐξ ἐλμίνθων εἶναι ἀφθονώταται.

Ἐκ τῶν διαφορῶν ἄλλων εἰδῶν σκωλήκων, οἱ διαδεδομένοι εἰς μεγάλην κλίμακα εἶναι οἱ ἐχινόκοκκοι καθ' ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, εἰδικῶς δὲ ἡ ἀγκυλοστομίασις εἰς τὴν Κέρκυραν.

Εἰς ἐρεῦνας, τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ κ. Παπαδάκις τὸν Αὐγούστον τοῦ 1954 εἰς τὴν Κέρκυραν, εὐρήκην ὅτι ἡ νόσος αὕτη εἶναι ἐνδημικὴ εἰς 14 χωρία τοῦ κεντρικοῦ μέρους τῆς Κερκύρας καὶ εἰς ποσοστὸν 50 % περίπου. Ἄλλα καὶ εἰς ὅλας τὰς μικρὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ὑπάρχει ἔλλειψις ἀποχωρητηρίων καὶ αἱ ἀποχετεύσεις εἶναι εἰς πρωτόγονον κατάστασιν, ὁ κίνδυνος μολύνσεων εἶναι πολὺ μεγάλος. Δύναται μάλιστα νὰ θεωρηθῆ, ὅτι τοῦτο εἶναι ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1 ἐχθρὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Σχετικῶς ἔχουν δημοσιευθῆ πολλαὶ ἐργασίαι Ἑλληνικαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται καὶ τοῦ κ. Παπαδάκη.

Αἱ συχνότεραι μολύνσεις τοῦ λαοῦ γίνονται ἀπὸ παράσιτα τῶν βοοειδῶν χοίρων, προβάτων, αἰγῶν, κυνῶν, κονίκλων καὶ λαγῶν. Τὰ ζῶα αὐτὰ μολύνονται ἀπὸ τὰ φάρια ἢ τὰς προνύμφας, τοὺς σκώληκας, ἢ ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ τὰ χόρτα ὡς καὶ ἀπὸ κογχύλια γλυκέων ὑδάτων.

Περιγράφονται κατόπιν τὰ *ἀρθρόποδα*, πού ὑπολογίζονται ὅτι εἶναι τετράκις περισσότερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα τῆς γῆς.

Τὰ ἀρθρόποδα προκαλοῦν πολλὰς ἀσθενείας εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ζῶα· ἐκ τούτων τινὲς εἶναι βαρεῖαι καὶ θανατηφόροι. Οὕτω μεταδίδουν ἐλονοσίαν, πανώλη, ἐξανθηματικὸν τῦφον, κίτρινον πυρετόν, τρυπανοσωμιάσεις κλπ. Τὰ ἀρθρό-

ποδα διαιροῦνται εἰς τὰ καρκινωειδῆ (εἰς ἃ περιλαμβάνονται οἱ ἄστακοί, τὰ καβούρια καὶ αἱ γαρίδες), τὰ μυριάποδα καὶ τὰ ἀραχνοειδῆ εἰς τὰ ὁποῖα καταλέγονται οἱ σκορπιοί, αἱ ἀράχαι, τὰ ἀκάρεια καὶ οἱ κρότωνες (κ. τσιμπούρια). Οἱ κρότωνες ἀργασίδαι εἶναι ἔντομα νυκτερινά, ἀνευρισκόμενα εἰς ὄρνιθῶνας, σταύλους, χοιροστάσια, πανδοχεῖα, παραπήγματα ἢ καὶ εἰς τοὺς τάπητας. Μεταδίδουν δὲ τὰ παρὰ-σита αὐτὰ ὑπόστροφον πυρετὸν καὶ ρικετσιάσεις.

Ἔντομα ἢ ἐξάποδα. Τοιούτων παρασίτων ἔχουν περιγραφῆ πλεόν τῶν 500 χιλιάδων εἰδῶν καὶ συνεχῶς ἀνακαλύπτονται νέα εἰς τὰς τροπικὰς χώρας. Ταῦτα καταστρέφουν τὰ σιτηρά, τὰ δένδρα καὶ τοὺς καρπούς· ἐπίσης μεταδίδουν καὶ νοσήματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ μαλλοφάγα, αἱ φθειρες, οἱ κορέοι, αἱ πεταλοῦδες, αἱ κατσαρίδες καὶ οἱ κώνωπες. Οἱ ἀνωφελεῖς κώνωπες μεταδίδουν, ὡς ἐλέχθη, τὴν ἑλονοσίαν, οἱ δὲ κοινοὶ κώνωπες τὸν κίτρινον πυρετὸν, τὸν δάγγειον, τὸν τριήμερον, τὴν φιλαρίασιν καὶ ἐγκεφαλίτιδας.

Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ κ. Παπαδάκη εἶναι ἄξιον πολλῶν ἐπαίνων καὶ χρησιμότητος ὅχι μόνον διὰ τοὺς ἰατροὺς καὶ ὑγιεινολόγους, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε ἀνεπτυγμένον ἄνθρωπον.

Ἡ ἀξία τοῦ συγγράμματος ἔγκειται εἰς τὰ ἑξῆς :

1) ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον σύγγραμμα Παρασιτολογίας τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους.

2) περιλαμβάνει τὴν μορφολογίαν καὶ βιολογίαν τῶν παρασίτων καὶ ἐντόμων τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς ἰδιοτυπίας αὐτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἀνευρίσκειται εἰς κανένα ξένον σύγγραμμα τοῦ εἴδους του, δεδομένου ὅτι ἕκαστος συγγραφεὺς περιγράφει τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν χώραν του, εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι καὶ ἡ μορφολογία ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἢ βιολογία τῶν παρασίτων καὶ ἐντόμων διαφέρει κατὰ γεωγραφικὰς περιοχάς.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.— Διατὶ ὁ μέγιστος τῶν φιλοσόφων Σωκράτης δὲν ἔγραψε τίποτε, ὑπὸ Σπ. Α. Δοντᾶ*.

Δὲν ὑπάρχει, νομίζω, καθ' ὅλον τὸν κόσμον πολιτισμένος ἄνθρωπος, ἔχων ἀποκτήσει στοιχειώδη τινὰ μόρφωσιν καὶ ἀγνοῶν τὸ ὄνομα τοῦ μεγίστου ἑλληνος φιλοσόφου, τοῦ Σωκράτους. Ἐγίνε δὲ πασίγνωστος ὁ Σωκράτης πρὸ πάντων ἐκ τῶν δημοσιευμάτων τῶν μαθητῶν του, καὶ ἰδίως τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀρι-

* SPYR. DONTAS, Why Socrates never wrote anything?